Adam Smith

INOMICS AI aracını kullanarak bir özet okuyun.

Özetleyin

Sean McClung tarafından
08 Ocak 2024

Öğrenciler genellikle ekonomi alanındaki önemli isimler hakkında sadece kısaca ve üstünkörü bilgi edinirler; oysa ekonomi derslerinde öğretilen içerik çoğunlukla bunlar gibi parlak ekonomistlerden gelir.

Adam Smith, tartışmasız en ünlü iktisatçıdır. Adı, iktisat derslerine giriş niteliğindeki her dersin ilk birkaç dakikasında neredeyse kaçınılmaz olarak geçer ve elbette ünlü kitabı " *Ulusların Zenginliğinin Doğası ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma*" sık sık tartışılır.

Ancak ne Adam Smith ne de çağdaşları onu hayatının büyük bölümünde bir ekonomist olarak tanımlamazdı. Bunun yerine Smith bir filozof, mantık profesörü ve sosyologdu. Bugün, ekonomi alanının kurucusu olarak sıklıkla kabul edilir. Hatta bazıları onu "kapitalizmin babası" olarak adlandırır, ancak Smith'in kendisi bu kelimeyi hiç kullanmamıştır.

Peki Adam Smith gerçekte kimdi ve ekonomi alanında neden bu kadar ünlü oldu?

Adam Smith'in hayatı

Smith, 1723 yılında İskoçya'da doğdu ve 1790 yılına kadar yaşadı. Hem filozof hem de ekonomistti; aslında, Adam'ın dönüştürücü *eseri Milletlerin Zenginliği* yayınlanana kadar ekonomi alanı gerçekten mevcut değildi. Adam Smith, 1737'de Glasgow Üniversitesi'ne kaydoldu ve 1740 yılında 17 yaşında mezun oldu. Daha sonra Oxford'da yüksek lisans eğitimine başladı ve 1746'da oradan ayrıldı.

1751'de Smith, Glasgow Üniversitesi'nde mantık profesörü olarak atandı ve bir yıl sonra aynı kurumda Ahlak Felsefesi Kürsüsü Başkanlığına getirildi. Üniversite toplumunun aktif bir üyesiydi, her gün dersler veriyordu ve 1758'de fakülte dekanı seçildi.

Adam Smith ilk kitabı olan *Ahlaki Duygular Kuramı'nı* 1759'da yayımladı. Bu kitapta insan doğası üzerine kuramlar ortaya koydu ve bu da daha sonraki ekonomik davranış iddialarının temelini oluşturdu. Eser öncelikle insanların ahlaki karakteri ve aklın bencil tutkularla nasıl etkileşimde bulunduğuyla ilgilidir. Smith'in bu kitabında bile, "görünmez bir elin" bencil zenginleri toplumu iyileştirmeye zorladığını ve bunun herkes için fayda sağladığını belirttiğini belirtmekte fayda var; ancak bu ifade Smith'in daha sonraki yazılarında daha fazla tanınırlık kazanacaktı.

Görsel kaynağı: Pixabay.

Smith'e bir dükün oğluna özel öğretmenlik yapma gibi kazançlı bir iş teklif edildi, bu yüzden 1763'te profesörlük görevini bırakıp Fransa'ya gitti. Oradan, Fransız Aydınlanmasının önemli isimlerinden Voltaire gibi diğer önde gelen isimlerle tanışma fırsatı buldu. Bilim insanları, Fransız Aydınlanması figürleriyle yaptığı konuşmaların eserlerini ne kadar etkilediği konusunda tartışıyorlar.

Adam Smith daha sonra Londra'ya taşındı ve 1767'de Kraliyet Cemiyeti'ne kabul edildi. On yıl sonra, onu ekonomi alanında bu kadar ünlü yapan eseri - *Milletlerin Zenginliğinin Doğası ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma* , daha yaygın olarak *Milletlerin Zenginliği* olarak bilinir - 1776'da yayımlandı.

Adam Smith başarıya yabancı değildi. Yaşamı boyunca kendine bir ün kazandırdı; Encyclopedia Britannica'ya göre Smith "çağdaş bir üne sahipti" ve sonraki eserleri çağdaşları tarafından övgüyle karşılandı ve "İngiliz yönetim çevreleri" tarafından önemli olarak kabul edildi. Bu son kısım şüphesiz *Milletlerin Zenginliği'nin,* o dönemin hakim merkantilist fikirlerine savunulabilir, makul alternatifler sunan klasik ekonomi teorisine yol açmasından kaynaklanıyordu.

Milletlerin Zenginliği adlı eser ekonomik düşünceyi nasıl geliştirdi?

Milletlerin Zenginliği adlı eser beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk olarak, kişisel çıkar ve insan emeğinin paylaşımını ele almaktadır. Ardından, "ticari bir toplumda" hisse senedi ve sermayenin rollerini tartışmaktadır. Üçüncü bölüm, tarih boyunca o zamanki modern toplumun ve ticari piyasaların oluşumunu açıklamaktadır. Avcılık ve toplayıcılıktan başlayarak tarım, feodalizm ve nihayetinde sınırsız bir piyasa ekonomisine kadar ticaretin kökenlerini incelemektedir. Daha sonra kitap, insan doğası tarafından yönlendirilen bir güç olarak ekonomik büyümenin, ekonominin farklı bölümlerinin etkileşiminden nasıl kaynaklandığına odaklanmaktadır. Son olarak, hükümetin

rolünü, özellikle de piyasaları olumlu yönde etkileme gücünün sınırlarını incelemektedir. Smith, hükümetler piyasalardaki rekabeti engellemediği sürece ekonomik büyümenin gerçekleşeceğini öne sürmektedir.

Ve elbette, en ünlü kitabında Adam Smith'in ünlü hipotezi yer almaktadır: bireylerin bencilce eylemlerinin, bir araya getirildiğinde, aslında toplumun genel yararına olan ekonomik faaliyet yarattığı hipotezi. Smith, daha önceki eseri *Ahlaki Duygular Teorisi'nden* yola çıkarak , bu bencilce eylemlerin insanın duygusal ve rasyonel durumlarından kaynaklandığını öne sürer. *Milletlerin Zenginliği'nde* Smith, ünlü bir şekilde şöyle yazar:

> "Akşam yemeğimizi kasabın, bira üreticisinin veya fırıncının iyilikseverliğinden değil, kendi çıkarlarını gözetmelerinden bekleriz."

Bu düşünce çizgisinden hareketle Smith, görünmez bir el tarafından yönlendirilen piyasaların kendi kendini düzelttiğini savundu. Bu görüşe göre, her yerde bulunan "görünmez el", bencil bireyleri toplumun en iyi çıkarlarına uygun şekilde hareket etmeye zorlayan görünmeyen piyasa güçlerini temsil eder. Ve bu piyasa güçlerinin önemli bir bileşeni, *Milletlerin Zenginliği'nde* titizlikle açıklanan rekabettir. Bir kişinin kendini geliştirme arzusunu diğerininkiyle karşı karşıya getirerek, rekabet (ekonomik olarak) üretken sonuçlar üretir. Bu fikir, o dönemin ekonomik teorilerini büyük ölçüde etkiledi (ve bugün de etkilemeye devam ediyor); klasik iktisatçılar, piyasalara herhangi bir müdahalenin işleri daha da kötüleştireceğine, çünkü tüm piyasaların sonunda kendi kendini düzelteceğine inanıyorlardı.

Serbest piyasa rekabetinin ateşli bir savunucusu olan Smith, tekelleri ve o dönemde popüler olan ve onları destekleyen hükümet politikalarını eleştiriyordu . Aslında, müdahale karşıtı, kapitalizm yanlısı bir düşünürden bekleneceği gibi davranmak yerine, Adam Smith ahlak üzerine uzun uzun yazılar yazdı ve "ticari bir toplumun" tüm üyelerini desteklemenin büyük bir değer taşıdığını gördü. Smith, rekabetçi, düzenlenmemiş piyasaların doğal büyümesinin herkesin yararına kullanılması gerektiğine inanıyordu. *Milletlerin Zenginliği adlı* eserinde şöyle yazıyor:

> “Ancak çoğunluğun durumunu iyileştiren şey, asla bütüne bir sakınca olarak görülemez. Üyelerinin çok büyük çoğunluğu yoksul ve sefil olan hiçbir toplum, elbette ki müreffeh ve mutlu olamaz.”

Smith'in ekonomi alanındaki mirası

Adam Smith'in fikirleri, yaşamı boyunca övgüyle karşılandı ve benimsendi. Klasik iktisat okulunun temellerini oluşturdu ve iktisadı ciddi bir çalışma alanı olarak başlattı. Elbette, daha önceki filozoflar ve siyaset teorisyenleri, Smith'in fikirleri gibi fikirlerin ortaya çıkmasına yol açan tartışmalara katkıda bulunmuşlardı, ancak ünlü eseri *Milletlerin Zenginliği,* iktisadın kendi başına, ayrı bir düşünce ve çalışma alanı olarak başlangıcı olarak kabul edilir.

Klasik iktisatçılar, dünyanın büyük bir bölümünü merkantilist uygulamalardan (altın ve gümüş biriktirme, ihracatı artırma) uzaklaştırarak, piyasa rekabetini teşvik etmeyi amaçlayan laissez-faire ekonomi politikalarına doğru kaydırarak, ekonomi politikasını büyük ölçüde etkilemeye başladılar. Bu, iç ülke lehine ticaret dengesizliğinin öneminin azaltılmasını ve serbest ticaretin teşvik edilmesini içeriyordu (serbest ticaretin değeri, Smith'in çalışmalarından sonra gelen David Ricardo'nun ekonomi teorileriyle daha da desteklendi).

Görsel kaynağı: Freepik.de'den wirestock.

O dönemdeki hakim merkantilist idealin bir parçası, daha fazla varlık edinmenin ve bunları ülke içinde tutmanın o ulus için büyüme ve zenginliğe yol açacağıydı. Merkantilistler, kısmen bu nedenle ticaret kısıtlamalarını desteklediler.

Smith bu fikre, bir ulusun zenginliğini belirleyen şeyin, dış ticaret dengesinden bağımsız olarak, emeğin ürünü (yani verimlilik) olduğu teorisiyle karşı çıktı. Mal üreten emek, ekonomik çıktıya yol açar ve bunun artması, bir ulusun zenginliğini artırarak, yurt içinden veya yurt dışından daha fazla mal satın almasına olanak tanır. Bu durumda, ihracatın ithalattan daha büyük olup olmadığı sorusu nispeten gereksiz hale gelir ki bu, merkantilistler için yeni bir bilgiydi.

Aslında Smith, serbest ticaretin işgücünün çalışması için daha fazla fırsat yaratarak bir ülkenin zenginliğini artırabileceğini savunmuştur. Piyasa ne kadar büyük olursa, üretken işgücünün piyasalara arz sağlaması için o kadar çok fırsat olur ve ekonomik büyüme o kadar artar. David Ricardo daha sonra bu düşünce çizgisini karşılaştırmalı üstünlük teorisiyle genişletmiştir .

Adam Smith'in fikirleri ve başlattığı klasik iktisat okulu, hükümetlerin ekonomilerini yönetmede kullandığı yaygın tavsiyeler haline geldi. Bu görüşler, 1920'lerin sonlarındaki Büyük Buhran'a kadar ciddi bir şekilde sorgulanmadı. Bu dönemde, dünyanın birçok yerinde klasik iktisat

modellerinin açıklayamadığı, yüksek işsizlik ve düşük üretim dönemleri yaşandı. Bu durum , John Maynard Keynes'in iktisat teorisini genişletmesine ve Keynesçiliğin altın çağını başlatmasına olanak sağladı.

Bu, Adam Smith'in çalışmalarının geçerliliğini yitirdiği anlamına gelmez. Klasik iktisatçılar, teorilerine yönelik eleştirilere yanıt verirken Smith'in orijinal fikirlerinden yola çıkarak çalışmalarına devam etmiş ve sonunda neoklasik düşünce okulunun doğmasına yol açmıştır. Ve ideolojik eğilimlerinden bağımsız olarak, günümüz iktisatçıları Adam Smith'e ve modern iktisat alanının başlangıcı olarak kabul edilen ünlü kitabına borçludur.

Referanslar

https://www.britannica.com/biography/Adam-Smith/Legacy